

Fra pensjon til stønad – et utføre for kvinner

Kvinner på tvers
20. september 2009
Gudrun Høverstad

Angriper nordmenns arbeidsmoral

Kristin Clemet mener folk selv må ta ansvar

Av [Karoline Flåm](#) 27.08.2009 kl. 07:13 Kilde: VG

Høyre-ideolog Kristin Clemet kaster en brannfakkell inn i valgkampen: Eksplosjonen i trygdeutgifter skyldes delvis dårlig arbeidsmoral.

Blant de 600000-800000 som nå står helt eller delvis utenfor arbeidslivet i Norge, er det mange som faktisk kunne ha jobbet, fastslår Clemet.

Overfor VG går den tidligere arbeids- og administrasjonsministeren langt i å antyde at problemet delvis handler om slett arbeidsmoral:

Har du tips i denne saken? [Kontakt oss!](#)

- Dette spørsmålet handler også om verdier og moral. Blant de mange som i dag står utenfor arbeidslivet er det mange som ikke har noe valg. Men det finnes også mange som faktisk kunne ha deltatt i arbeidslivet.

Ulike måter å tenke på...

- Rett til arbeid – eller rett til verdig liv hvis ikke det er mulig (arbeid eller brød).
Samfunnets ansvar å skaffe høvelig arbeid
- Det skal lønne seg å arbeide = det skal straffe seg å ikke arbeide.
Verdighet oppnås gjennom arbeid
- Et spørsmål om den enkeltes moral

NOU 2007:4 Ny uførestønad og ny alderspensjon til uføre

- Skal sannsynligvis behandles i Stortinget våren 2010
- Vil sette rammer for for eksempel uførepensjonen i offentlig tjenstepensjon - blir et tema i tariffoppgjøret 2010

Hovedpunkter

- Velferdsstatlige prinsipper
- Pensjonsreformen og utføremeldinga
- Hovedpunkter i utføremeldinga
- Utfordringer framover

Det handler om prinsipper

- Velferdsstatlige løsninger
- Kollektive ordninger framfor individuelle
- Trygghet framfor spekulasjon
- Mot arbeidslinjas menneskeforakt
- Forsvar av opparbeidete rettigheter

Pensjonsreformen og uføremeldinga

- Folketrygden (FT) er under sterk endring
 - ny FT fra 2011
 - Mål å spare 20 % i 2050
 - Levealdersjustering viktigste grepet
 - Det skal lønne seg å arbeide (arbeidslinja)
- 1. AFP i privat sektor
- 2. Offentlig tjenestepensjoner
- 3. Uførepensjonene

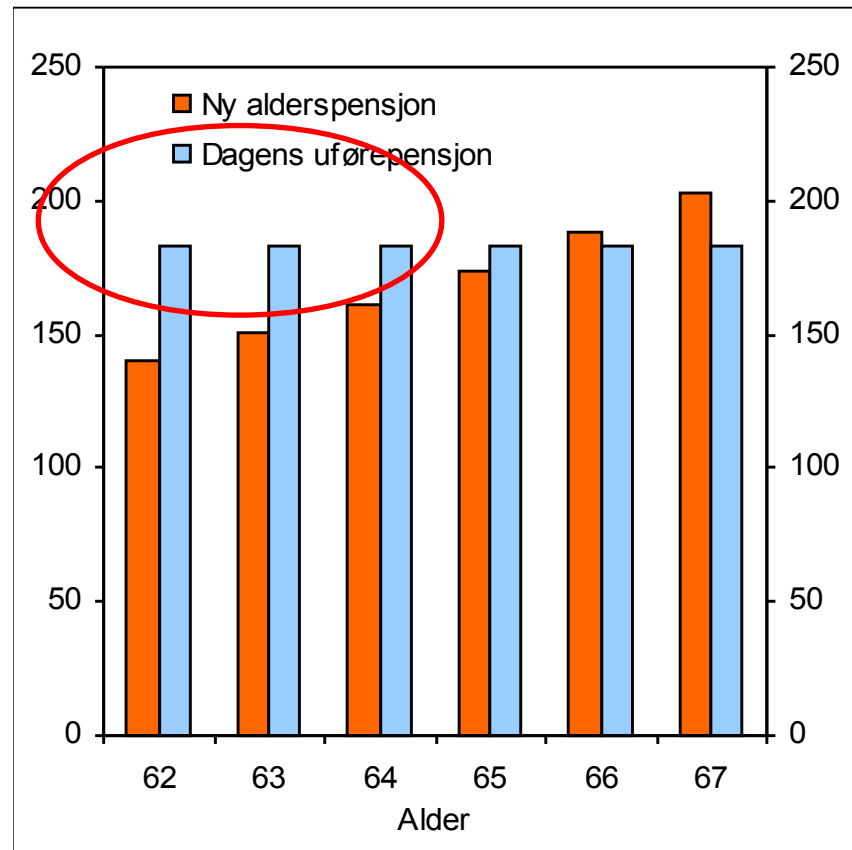
Forholdet til AFP

- Forslaget bygger på AFP som et flatt tillegg til alle i ordningen, slik det blir i privat sektor
- Utvalget er bekymret for *pensjonsgapet*: forskjellen mellom uførestønad og tidligpensjon
- Reduserer gapet: ikke AFP hvis du får uføretrygd, redusert alderspensjon og mindre mulighet til å jobbe ved siden av for uføre

Pensjonsreform. Utfordring: Pensjonsgap

- Person med inntekt på 350 000 kroner i 38 år ved fylte 62 år
- Alderspensjon ved pensjonering på ulike tidspunkt
- Uførepensjon (og alderspensjon) i dagens folketrygd

Pensjon i tusen kroner

Arbeidslinja

- For at folk skal "velge" å jobbe må trygder og stønader være lave. Ikke fordi det nødvendigvis er jobb til dem , men fordi flere uføretrygdede gir færre arbeidløse og større press på lønningene. (Kleppe 1987)
- Denne tenkningen hindrer innføring av ordninger som sikrer et verdig liv for de som ikke kan jobbe og fører til kutt, både i uførestønad og pensjon.
- Et system bygd på mistillit til folk.

Arbeidslinja – ikke for alle!

Det er en merkelig idé at de rike arbeider bedre hvis de hele tiden blir rikere, mens de fattige bare arbeider bedre hvis de blir fattigere

John Kenneth Galbraith

(1908-2006) Kanadisk-amerikansk økonom

Forskere driver med så mangt

- **“Lavere stønadsnivå kan gi færre uførepensjonerte.** Størrelsen på uførepensjonen betyr mye for hvor mange som blir uførepensjonister, viser ny analyse. Dersom man reduserer uførestønnen med 5 prosent, kan antall nye uføre menn i aldersgruppen 52-60 år reduseres med minst 5 prosent hvert år.”
Christian Brinch, SSB
- Hva hvis man reduserer stønnen med 50 %???

Noen fakta om dagens ordning

- Minstepensjon – 144 304 kroner (1,8 G)
- Unge uføre – 174 914 (2,4 G) (1 G=72.881)
- FFO opptatt av livskvalitet og muligheter for folk som er uføre store deler av livet
- Dette spørsmålet er fraværende i meldinga, mer opptatt av om uførepensjonen er for god til å stimulere folk til å "velge" å arbeide.

40%

SÅ STOR ER SJANSEN FOR AT HUN BLIR UFØR. HVA ER PRISEN?

Er du kvinne er sjansen for at du blir ufør før du fyller 65 hele 40%.
Prisen 2009 kan nåtte betale er nokan arbeidssvare samt redusert
mulighet for å opprettholde lønnsnivået. Tegner du en individuell
utspensjon sikrer du muligheten til å tenge gapet mellom lønnen
du har i dag og lønnen en ny livssituasjon vil gi deg.
Ring oss på 07000 eller gå inn på www.snb.no for mer informasjon.

Bank. Forsikring. Og deg.

SpareBank
1

Egentlig enda verre:

- 43 % av oss blir uføre før vi er 67
- 48 % av kvinnene
- 38 % av mennene

Hovedpunkter i uføremeldinga

- Fra trygd til midlertidig stønad
- Slutt på pensjonistskatt for uføre
- Lavere alderspensjon for uføre
- Innføring av levealdersjustering for uførepensjonister.
- Slutt på behovsprøvd barnetillegg
- Lavere ytelser for deltidsansatte
- Ikke lenger legen som avgjør

Fra trygd til stønad

- Ikke lenger pensjonister – beregning som for attføring - 66% av inntekt i utvalgte år før du ble ufør
- Understreker det midlertidige – ikke rettighet - 40 % av nye som får uføretrygd, får tidsbegrenset uførestønad, innvilget for 1-4 år
- Kontinuerlig overvåking av såkalt restarbeidsevne
- Ikke skattlegging som pensjonister

Slutt på behovsprøvd barnetillegg

- I dag er det slik at uførepensjonister har et behovsprøvd barnebidrag på **ca. 29.000** pr. barn
 - 6 % av uføre har 1 barn
 - 42 % av de som har midlertidig stønad har barn.
- Forslag om at **alle** skal få barnetillegg på **ca. 7000** pr. barn
- Fattigdom rammer alle de det gjelder, men barna hardest.

Kutt for deltidsansatte

- "Personer med deltidsytelser vil kunne komme ut noe lavere enn i dag, fordi disse har en svært høy kompensasjonsgrad i dagens system. Det har neppe vært tilsiktet at personer som **frivillig** arbeider deltid får kompensert en større del av inntektsbortfallet enn heltidsarbeidende dersom de blir uføre."
- Men: Personer med lav inntekt må jo ha en større andel av sin inntekt i stønad om de skal kunne klare seg.

Fra leger til NAV

- I dag spiller legens vurdering en sentral rolle i beslutningsgrunnlaget for uføretrygd
- I forslaget skal legens rolle bli mindre – **fordi de for ofte opptrer som "advokat" for pasienten.**
- I stedet skal legen bare gjøre en funksjonsvurdering, det er i NAV avgjørelsen skal ligge, etter en arbeidsevnevurdering

Kari: minstepensjonist, enslig

- I 2011 – dagens regler :
 - Pensjon på 146 000 - skatt 4500
 - = Netto **141 000**

- I 2011- nye regler:
 - Pensjon på 153 000 - skatt 34 000
 - = Netto **119 000**

Anne: 300 000 i inntekt, enslig

- 2011: dagens system
- Pensjon 168 000 - skatt 5000
- = Netto **163 000**

- 2011, ny uførestønad
- Pensjon 198 000 - skatt 47 000
- = Netto **151 000**

Pia: ung ufør før 26 år, enslig

- I 2011 – dagens regler (4,5 G \approx 328 000)
- Pensjon på 180 000 - skatt 10 500
- = Netto **169 500**

- I 2011 - nye regler
- Pensjon på 216 000 - skatt 53 000
- = Netto **163 000**

G= 72.881

Lavere alderspensjon for uføre

- Utvalget: "Uføre bør, på samme måte som yrkesaktive kunne akseptere en viss nedgang i inntekten ved overgang til alderspensjon".
- Handler bl.a. om folk som kan ha levd hele livet med en årslønn på 175 000 kroner – har ikke mye å gå på.

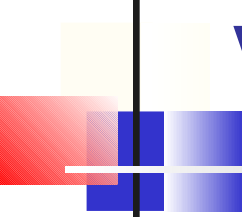

Offentlig tjenstepensjon

- Uføreytelsene i denne ordningen vil rammes av økt skatt – uten at de vil få de økningene som skal kompensere for skatt.
- Konsekvensene er at 130 000 uførepensjonister kan få et tap på tusener av kroner i året
- Årsak: Dette er en bruttoordning som samordnes med folketrygden – verken kutt eller økninger av folketrygden får noen virkninger – utover den årlige reguleringen

Ja til rettigheter, nei til trakassering

- Viktig at alle som ønsker det skal få mulighet til å jobbe, også om de bare kan jobbe litt. Gradert trygd, variasjon over tid.
- Dette krever helt andre virkemidler enn å straffe de som ikke kan jobbe.
- Uføremeldingen burde handlet om hvordan folk som ikke kan jobbe kan få et bedre liv – ikke om kutt.

Vedtak på LO-kongressen:

- At uføre fortsatt skal skattes som pensjonister og ikke som lønnsinntakere
- At uføre ikke skal omfattes av den såkalte levealdersjusteringen i Folketrygden
- At det behovsprøvde barnetillegget beholdes

Fagbevegelsens rolle

- Uførestønad og alderspensjon for uføre et viktig spørsmål for fagbevegelsen
- Ikke godta en bevisst politikk som legger opp til at folk med dårlig helse blir fattige
- Ikke godta at skillet mellom verdige og uverdige trengende gjeninnføres
- Kreve bedre ordninger – ikke kutt

Framover

- Stortingsbehandling – til våren?
Klubber og foreninger bør kontakte politikerne og legge press på regjeringa
- Tariffoppgjøret i offentlig sektor
- Vi trenger en "Aksjon forsvar uførepensjon" – hvem vil være med?